

Дисципліна «Історія світової музики»
III курс, II семестр.
Спеціальність: 6.020204 «Музичне мистецтво»
Спеціалізація: «Композиція».
Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»
Викладач – доктор мистецтвознавства, професор Соломонова О. Б.

Питання для самостійного вивчення (4 - 24 квітня 2020 р.)

8. 04. 2020

Тема: Музична культура Росії межі XIX–XX ст. «Срібний вік»

1. Якими є соціокультурні параметри 1880–1890-х років в Росії?
2. Назвіть ознаки періоду інтелектуалізму в російській культурі.
3. У чому проявляється процес зближення московської та петербурзької музичних шкіл у цей період?
4. Якими є ознаки і персонажі мистецтва «Срібного віку»?
5. Яку роль в мистецтві межі XIX–XX ст. відіграло об'єднання «Світ мистецтва» і С. Дягілев з його «Російськими сезонами» у Парижі?
6. Назвіть головні риси і стильову специфіку російського «модерну».
7. Якими є ознаки творчого процесу, репрезентованого різними композиторськими генераціями (з амплітудою від «кучкизму» і «академістів» до «модерну»)?
8. У чому полягає модель композитора-виконавця і її значення для музичного мистецтва межі XIX–XX ст.?
9. Якими були досягнення виконавської російської школи у цей період? (імена, факти, назви концертних організацій тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Арановский А. Русское музыкальное искусство в истории художественной культуры XX века / А. Арановский // Русская музыка и XX век: сб. ст. / сост. и ред. М. Арановский. – М. : Государственный институт искусствознания, 1997. – С. 7–24 : <http://dl12867.softportal-23xp.space/?page=lending&dt=1&wap=no&size=no&aid=305&key=%D1%80%D1%83%D1%81%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F+%D0%BC%D1%83%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%B0+%D0%B8+%D1%85%D1%85+%D0%B2%D0%B5%D0%BA+%D1%80%D0%B5%D0%B4+%D1%81%D0%BE%D1%81%D1%82.%D0%BC.%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9.%D0%BC+1997>
2. Жура М. Синтетичність музикальної культури Серебряного века // <https://cyberleninka.ru/article/n/sintetichnost-muzykalnoy-kultury-serebryanogo-veka>
3. Левая Т. Н. Русская музыка начала XX века в художественном контексте эпохи / Т. Н. Левая. – М. : Музыка, 1991. – 164 с.

4. Редя В. Музыка в культурной композиции «Серебряного века»: Исследовательские очерки. Монография. – К. : ДАКККиМ, 2006. – 276 с.

5. Русская музыка и XX век. Сб. ст. Сост. и ред. М. Арановский. М. : Государственный институт искусствознания, 1997. 874 с.

5. Музыка рубежа веков — Серебряный век русской музыки // <http://velikayakultura.ru/russkaya-muzika/muzyika-rubezha-vekov-serebryanyiy-vek-russkoy-muzyiki>

15. 04. 2020

Тема: С. Танеєв, А. Лядов, О. Глазунов: творчі паралелі і контрасти

1. Назвіть риси творчості С. Танеєва як феномена епохи російського інтелектуалізму.
2. Якими є творчі і жанрово-стильові пріоритети С. Танеєва? Чому композитора називали «російський Бах»?
3. Визначте інтонаційно-драматургічні особливості кантати «Іоанн Дамаскін».
4. У чому полягає унікальність опери-трилогії «Орестея» в аспекті віддзеркалення творчих поглядів Танеєва та ідей «Срібного віку»?
5. На яких рівнях розкриваються життєтворчі паралелі «Лядов – Глазунов»?
6. Який новий жанр російської симфонічної музики створив А. Лядов?
7. Охарактеризуйте контрасти персоналій «Лядов – Глазунов» (жанрова палітра, формотворення, типи симфонізму, відношення до циклічних форм, оркестрова специфіка, організація творчого процесу, ін.).
8. Розкрийте специфіку стильових проєкцій творчості С. Танеєва, А. Лядова, О. Глазунова у компаративному аспекті. (на конкретних прикладах).

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочкарёва О. Из наблюдений над гармонией А.К. Лядова (на примере «Волшебного озера»): <http://muznord.ru/images/issue/2/2Bochkareva.pdf>
2. Запорожец Н. Лядов: Жизнь и творчество / Н. К. Запорожец. – М. : Госмузиздат, 1954. – 214 с. : <http://glierinstitute.org/ukr/study-materials/3/lyadov.pdf>
3. Келдыш Ю. В. А. К. Глазунов / Ю. В. Келдыш // История русской музыки / [ред. : Ю. Келдыш, О. Левашева, А. Кандинский и др.]: в 10 т. – Т. 9. – М. : Музыка, 1994. – С. 215–274.
4. Келдыш Ю. В. Глазунов-симфонист / Ю. В. Келдыш // Очерки и исследования по истории русской музыки. – М. : Сов. Композитор, 1978. – С. 199–346.

5. Корабельникова Л. Творчество Танеева: историко-стилистическое исследование: <https://www.twirpx.com/file/2301959/>
6. Корабельникова Л. З. С. И. Танеев / Л. З. Корабельникова // История русской музыки / [ред. : Ю. Келдыш, О. Левашева, А. Кандинский и др.]: в 10 т. – Т. 9. – М. : Музыка, 1994. – С. 148–214.
7. Крюков А. А. К. Глазунов (серия «Русские и советские композиторы»). – М. : Музыка, 1984. – 142 с.
8. Лукина Г. Замысел Танеева православной кантаты и его реализация: «Иоанн Дамаскин» и «По прочтении псалма» // <https://cyberleninka.ru/article/n/taneeva-pravoslavnoy-kantaty-i-ego-realizatsiya-ioann-damaskin-i-po-prochtenii-psalma/viewer>
9. Лукина Г. Творчество Танеева в свете русской духовной традиции // <https://ikompozitor.ru/shop/books/monografii-issledovaniya-sborniki-statey/tvorchestvo-si-taneeva-v-svete-russkoy-dukhovnoy-traditsii>
10. Лядов. А. К. Жизнь. Портрет. Творчество. Из писем: Сборник материалов. – Пг. : Издание попечительного совета для поощрения русских композиторов и музыкантов, 1916. – 226 с.
11. Лядов: Сборник статей и материалов. – Пг. : Издат. Попечит. совета для поощрения русских комп. и музыкантов, 1916. – 225 с.
12. Михайлов М. А. К., Лядов. Л. : Музыка, 1985 // <http://glierinstitute.org/ukr/study-materials/3/mihaylov-lyadov.pdf>
13. Непознанный А. К. Лядов: Сборник статей и материалов [ред.-сост. Т. Зайцева]. – Челябинск, 2009. – 400 с.
14. Попов С. Хоровое творчество С. Танеева: <https://hor.by/2010/08/popov-taneev-chor-works/>
15. Сабанеев Л. Воспоминания о Танееве. М. : Классика XXI, 2003. 192 с.
16. Соломонова О. Музично-поетичні жарти Ехідона Івановича Невиносимова-Ядовитова (до питання про сміхові прояви С.І. Танєєва) // Наукові записки: Мистецтвознавство. Вип. 2 (7). Тернопіль, 2001. С. 8–14.
17. Соломонова О. «И когда смеется лицо – вместе с ним не веселится ум». Смеховое зазеркалье русской музыкальной классики. К.: Задруга, 2006. С. 292-306.
18. Тевлин Б. Хоровое творчество Танеева // <http://www.taneevlibrary.ru/s-i-taneev/stati-o-s-i-taneeve/khorovoe-tvorchestvo-s-i-taneeva/>
19. Ухова И. Музыкальный портрет славянской русалки в симфонических и камерно-инструментальных жанрах: <http://repository.buk.by/bitstream/handle/123456789/11717/%D0%A3%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%207.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Фр антов Д. Полифонические формы в хоровых произведениях С. И. Танеева: <https://elib.grsu.by/katalog/167103-367431.pdf#page=53>
20. Штейнер О. С. И. Танеев и Серебряный век / О. Штейнер // Музыковедение. – 2007. – № 1. – 236 с.

МУЗИКА
С. ТАНЄЄВ

«Іоанн Дамаскін»:

1-я часть: <https://www.youtube.com/watch?v=mXlItZCAaxE>

2-я часть: <https://www.youtube.com/watch?v=WtE3VozRymM>

3-я часть: <https://www.youtube.com/watch?v=n-XHljuUFvo>

Посмотри, какая мгла:

<https://www.youtube.com/watch?v=Wlv0w0GUgjA>

Горные вершины: <https://www.youtube.com/watch?v=7Xlwh9VY0RQ>

Сфинкс и Мёртвые корабли:

<https://www.youtube.com/watch?v=wumX9BVmzCI>

А. ЛЯДОВ

Волшебное озеро: <https://www.youtube.com/watch?v=nWkVCTQigoA>

Кикимора: <https://www.youtube.com/watch?v=gFW3X03JLiM>

Баба-Яга: <https://www.youtube.com/watch?v=sL1fRO6xEIw>

Про старину: <https://www.youtube.com/watch?v=p7hYUcRSgs8>

22. 04. 2020

Тема: С. В. Рахманінов – композитор-виконавець: специфіка життєтворчості, жанрово-стильові обрії

1. До якого напрямку слід віднести творчість Рахманінова?
2. Охарактеризуйте етапи творчої еволюції композитора.
3. До якого типу виконавства належить піанізм Рахманінова? Назвіть його типові риси.
4. У чому полягає компенсаторна специфіка різних видів творчої діяльності Рахманінова?
5. Визначте ментально-інтонаційні витоки тематизму Рахманінова. Наведіть приклади втілення типових для композитора інтонаційно-жанрових моделей.
6. Визначте жанрові пріоритети творчості композитора. Назвіть приклади творів Рахманінова в різних жанрах.
7. В якому жанрі у найбільшій мірі виявився традиціоналізм композитора?
8. У чому полягає унікальність та новаторська специфіка фортепіанної і симфонічної творчості Рахманінова?
9. Розкрийте еволюцію семантичного наповнення теми *Dies irae* в творчості Рахманінова.

ЛИТЕРАТУРА

1. Асафьев Б. В. С. В. Рахманинов / Б. В. Асафьев. Воспоминания о Рахманинове: в 2 т. – 4-е изд., доп. – М. : Сов. композитор, 1974. – Т. 2. – С. 346–359.
2. Бобровский В. О музыкальном мышлении Рахманинова / В. Бобровский // Советская музыка. – 1985. – №7. – С. 88–92.
3. Валькова В. Рахманинов и музыкальная Москва: <https://cyberleninka.ru/article/n/s-v-rahmaninov-i-muzykalnaya-moskva-1880-1890-e-gody/viewer>
4. Ганзбург Г. О музыке Рахманинова: <https://www.rulit.me/books/o-muzyke-rahmaninova-read-389581-1.html>
5. Гнилов Б. Г. Моностилистический музыкальный жанр в функции культурного «тарана» (заметки о фортепианном концерте) / Б. Г. Гнилов // Общественная наука и современность. – 2006. – №1. – С. 160–167.
6. Зенкин К. Стиль Рахманинова как выражение эпохи / К. В. Зенкин // Музыка в пространстве культуры: избранные статьи. – Вып.1 – Ростов–на–Дону, 2001. – С. 127–133.
7. Казьмин О. Рахманинов – феномен XX века: К 130-летию со дня рождения / О. Казьмин // Наедине. – 2003. – № 14. – С. 3–6.
8. Кандинский А. А. О взаимовлиянии композиторского и исполнительского творчества Рахманинова / А. А. Кандинский. – Автореф. дис... канд. искусствоведения. – М. : МГК, 1980. – 22 с.
9. Келдыш Ю. В. Рахманинов и его время / Ю. В. Келдыш. – М. : Музыка, 1973. – 470 с.: <http://padaread.com/?book=46965&pg=1>
10. Метнер Н. К. С. В. Рахманинов / Н. К. Метнер. Воспоминания о Рахманинове (в двух томах). – 4-е изд., доп. – М. : Сов. композитор, 1974. – Т. 1. – С. 375–383.
11. Немировская И. О трагическом в творчестве С.В.Рахманинова: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-tragicheskom-v-tvorchestve-s-v-rahmaninova/viewer>
12. Оссовский А. В. С. В. Рахманинов // Воспоминания о Рахманинове (в двух томах). – 4-е изд., доп. / А. В. Оссовский. – М. : Сов. композитор, 1974. – Т. 1. – С. 350–394.
6. Паисов Ю. Жизнестойкость романтического мирозерцания: Рахманинов // Русская музыка и XX век. Сб. ст. Сост. и ред. М. Арановский. М. : Государственный институт искусствознания, 1997. С. 91-122 : <http://dl12867.softportal-23xp.space/?page=lending&dt=1&wap=no&size=no&aid=305&key=%D1%80%D1%83%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F+%D0%BC%D1%83%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%B0+%D0%B8+%D1%85%D1%85+%D0%B2%D0%B5%D0%BA+%D1%80%D0%B5%D0%B4+%D1%81%D0%BE%D1%81%D1%82.%D0%BC.%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9.%D0%BC+1997>
13. Понизовкин Ю. Рахманинов–пианист, интерпретатор собственных произведений / Ю. Понизовкин. – М. : Музыка, 1965. – 274 с.

14. Протопопов В. Сергей Рахманинов: монография / В. Протопопов. – М.–Л. : ГМИ, 1947. – 158 с.

15. Рахманинов С. В. К 120 – летию со дня рождения (1873–1993): Материалы научной Конференции // Научные Труды МГК им. П. И. Чайковского. – Сб. 7. – М. : МГК, 1995. – 184 с.

16. Соколова О. Рахманинов: <http://glierinstitute.org/ukr/study-materials/3/sokolova-rahmaninov.pdf>

Музыка С. Рахманінова

Алеко: <https://www.youtube.com/watch?v=ILdmNvwqChU>

Рапсодия: <https://www.youtube.com/watch?v=G-OfplxJKvg&t=291s>

3-я Симфонія:

<https://www.youtube.com/watch?v=6Nn4atwxnYQ&t=236s>

Симфонические танцы:

<https://www.youtube.com/watch?v=jovdlh5hmKE&t=454s>